

**R. P. Ferdinandi De Castro Palao, Legionensis Soc. Iesv,
Sacrae Theologiae Professoris, Et sanctae Inquisitionis
Qualificatoris & Consultoris; Operis Moralis, De Virtutibus,
Et Vitiis Contrariis, In ...**

De Virtute Religionis, Et Ei Annexis; Continens septem Tractatus
Theologiae Moralis praecipuos. Primus, in ordine septimus, est de Oratione
... Septimus, & latissimus, de Beneficiis Ecclesiasticis

**Castro Palao, Fernando de
Lugduni, 1669**

Quid sit Beneficium Ecclesiasticum. punct. 1

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76561](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76561)

TRACTATUS XIII. DE BENEFICIIS ECCLESIASTICIS.

AD Religionem pertinet de beneficiis tractare. Tum quia sunt annexa spirituali officio, & ministerio. Tum quia sunt stipendia & merces in ministrorum Ecclesie sustentationem designata. Huiusmodi tractatus sex disputationes continebit. Prima erit de beneficiorum natura, de qualitatibus, & effectibus. Secunda de iis, qui beneficia providere possunt. Tertia de forma servanda in illorum provisione. Quarta de iis, quibus beneficia sunt conferenda. Quinta de beneficiorum utilitatibus, & oneribus. Sexta de beneficiorum vacatione, & extinctione.

DISPUTATIO I.

De beneficiorum Ecclesiasticorum natura, conditionibus, & effectibus.

PUNCTUM I.

Quid sit beneficium Ecclesiasticum.

- 1 Expenditur eius definitio.
- 2 Explicatur, qua ratione sit ius spirituale.
- 3 Qua ad beneficium requirantur.
- 4 Ius competens ratione beneficii sitis perpetuum. Proponitur ratio dubitandi.
- 5 Resolvitur debere esse perpetuum, prout est ab Ecclesia beneficium institutum.
- 6 Spectato iure canonico sub nomine beneficii solum comprehenditur perpetuum.
- 7 Satisfit rationi dubitandi, num. 4. postea.

Sin omnis etymologiam accipias, beneficium est gratia alicui collata in eius utilitatem, sic Rebuff. in *praxi*, tit. 1. quid sit beneficium, n. 2. & 3. Azor. 2. part. instit. moral. lib. 3. cap. 1. quæst. 1. Sed hæc est nimis lata acceptio, & communis cuiuslibet mercedi seculari ad principibus secularibus factæ. Quapropter in presenti non de hac lata beneficii acceptione, sed de beneficii Ecclesiastici natura agendum est. Varias definitiones beneficium Ecclesiasticum Doctores assignant, ut videri potest in Ioanne de Selua tractat. de beneficiis. par. quæstion. 1. ea tamen mihi magis probatur, quæ affirmat beneficium Ecclesiasticum esse ius spirituale percipiendi fructus ex bonis Ecclesie: sic tradit Azor. 2. part. instit. moral. lib. 3. cap. 1. quæstion. 2. Lessius lib. 2. de iustit. cap. 34. dub. 1. num. 1. Tolet. lib. 5. summ. cap. 76. Gonzalez super reg. 3. cancell. gloss. 5. in prin. Nicol. Garc. tractat. de benefic. 1. part. c. 2. n. 2. Valquez in opus. c. 1. de benefic. dub. ult. m. 6. & alij.

Dicitur esse ius, quia beneficiatus ratione beneficii sibi collati potestatem habet percipiendi fructus ex bonis Deo dicatis. Est tamen hoc ius spirituale, non in se formaliter, sed in radice, quia ex radice spirituali nascitur, qualis est officium, & ministerium spirituale, dicendi horas canonicas, predicandi verbum Dei, vel ministrandi sacramenta: cui officio, & ministerio percipiendi fructus, quod beneficium vocatur, annexum est: Quocirca, ut bene notavit Lessius lib. 2. cap. 34. dub. 1. num. 1. & 2. in beneficio tria reperiantur. Primum est officium, & spirituale ministerium, seu obligatio ad illud, quod non est beneficium, sed illius fundamentum, & causa: estque tale ius omnino spirituale. Secundum est percipiendi redditus, & proventus ob tale officium, & hoc ius est propriè beneficium, quod in se spirituale non est, sed spirituali annexum. Tertium

Ferd. de Castro Sum. Mor. Pars 11.

est fructus, & proventus ex bonis percepti, qui temporales sunt.

3 Ex huiusmodi definitione manifestè constat ad beneficium requiri, primo, ut autoritate Episcopi erectum sit. Tum quia nullus privatus potestatem habet annexendi ius percipiendi fructus, officio spirituali. Tum quia nullus alius habet potestatem faciendi fructus: iuxta text. in *cap. ad hæc de religio. sis domibus*. Secundo requiritur, ut connexionem habeat cum spirituali munere, & officio: si quidem ob illud datur, *cap. fin. de Rescript. in 6.* Tertio, ut conferendum sit clerico, non laico: *cap. cum adeo, de Rescript. cap. ex literis, d. Transactio. cap. in Ecclesia, de Constitutionibus*; quia iuris spiritualis laici capere non sunt. Quarto, ut ab Ecclesiastica persona, & non à laico confertur debeat. *cap. Messana, de electione, cap. si quis deinceps, cap. nullus laicorum: cap. per laicos 16. quæst. 7.* Quinto, ut pure, & absque pacto, & conditione aliqua extinctiva conferatur: *cap. si quis obierit, c. 1. quæst. 3. cap. quam pio., quæst. 1. cap. ult. de Pæna cap. 2. de electione*: omnia enim spiritualia ab iis pactis, & conditionibus immunia esse debent, sic plurius relatis, Barbola 3. part. de potest. Episcop. alleg. 57. n. 14.

4 Solum est difficultas; an hoc ius spirituale percipiendi fructus, quodque beneficium constituit, debeat esse perpetuum, an sufficiat esse temporale.

Ratio difficultatis est quia ob solam perpetuitatem distinguitur beneficium à pensione Ecclesiastica: nam Ecclesiastica pensio ius est spirituale percipiendi fructus ex alieno beneficio; at quia non est ius perpetuum, sed cum viâ pensionis finitur; ea cæ causa beneficium non est. Item vicarius Episcopi & parochi ius habet percipiendi fructus ex bonis Ecclesie durante vicariatu: at quia non est ius perpetuum, beneficiatus non est. Ergo de ratione beneficii est esse ius perpetuum. E contra vero beneficia regularia, & manualia, quæ ad nutum sunt amovibilia, beneficia nuncupantur. Ergo de ratione beneficii non est ius perpetuum.

5 Dicendum est de ratione beneficii ab Ecclesia de facto instituti, esse ius perpetuum percipiendi fructus: colligitur ex *c. sanctorum, 70. dist. c. penult. de clerico agrotante, cap. si gratiosè de rescript. in 6.* & tradunt omnes Doctores variè tam in explicando, quæ perpetuitas sufficiat ad beneficium. Sed respondeo sufficere perpetuitatem in ipso beneficio, tamen si non sit in beneficiario: si enim Prælati auctoritate erectum sit, & institutum, ius aliquod spirituale perpetuum percipiendi fructus ex bonis Ecclesie, beneficium est, esto illud habens non perpetuo habeat, sed pro voluntate superioris. Nam hæc dependentia à voluntate superioris, non mutat ius spirituale percipiendi fructus, cum ob officium spirituale detur. Ergo neque beneficii naturam. Item ex remotione talis beneficii à beneficiario non perit beneficium, sed vacat. Ergo beneficium de se perpetuum est. Ergo hæc perpetuitas sufficit. Adde quoties alicui beneficium confertur absque temporis limitatione, in perpetuum confertur ex se, si quidem in perpetuum durare potest, cui perpetuitati non obest superioris auctoritas auferendi cum maleuit ut probat text. *cum glossa in c. clericus, de cohabit. cleric. verbo perpetuum. & leg. iuris scripti ff. de excusat. tutor. & leg. sufficit. de condit. indeb. & tradit Nicol. Garc.*

Garc. tr. de benefic. 1. p. cap. 2. num. 79. Perez de Lara de capel. lib. 2. c. 1. à n. 7. Lessius lib. 2. de iustit. cap. 34. dub. 1. n. 3. Azor. 2. part. instit. moral. lib. 3. cap. 26. quest. 12. Ergo ad rationem beneficii non requiritur, ut beneficiarius perpetuus, & irrevocabiliter illud habere debeat, sufficit si ipsum beneficium de se ita perpetuum sit, ut sublatum ab uno alteri fit conferendum.

Dixi de ratione beneficii ab Ecclesia instituti esse ius perpetuum: quia existimo posse Ecclesiam instituere beneficia pro aliquo tempore determinato, & sic instituta veram habere rationem beneficii: quia saltem pro illo tempore esset ius spirituale percipiendi fructus: sic tradit Vasquez *opus. de benefic. c. 4. dub. 3.*

6 Verum etsi hoc in rigore ita sit: at in iure canonico, & ex communione acceptione beneficii solum venit intelligendum beneficium; quod & in se perpetuum est, & etiam in beneficio perpetuatur, est enim quasi matrimonium celebratum inter beneficiarium, & Ecclesiam, quam sibi ut sponsam accipit, eaque de causa perpetuitatem requirit: sic aliis relatis docet Sanchez lib. 7. in Decal. cap. 29. num. 106. probatque text. in c. Sanctorum 70. dist. dicto c. si gratiosè de rescript. in 6. Hac enim ratione hæc beneficia ad nutum amovibilia, quæque in titulum perpetuum non conceduntur sub regula Cancellarie de reservatione non cadunt, ut multis probat Calderin. consil. 26. num. unico, de prebendis. Staphileus de liter. gratia. tract. de formis expectatis in nova forma. n. 29. Gonzal. suprad. glossa 5. per sequentes paragraphos. Item neque sufficienti pro titulo ad ordines recipiendos ut probat Garc. tr. de benefic. 1. part. cap. 2. num. 90. & seqq. cum tamen ex Concilio Trid. beneficium sit sufficiens titulus ad ordines. Item secularis imperans beneficium à Pontifice non potest virtute huius gratiæ importare beneficium manuale; quamvis id sæculare sit, quia non est propriè beneficium, Staphil. suprad., quem refert, & sequitur Sanchez in Decal. ap. 29. num. 106.

7 Et ex his soluitur ratio dubitandi. Concedo enim pensionem beneficium propriè non esse, qualiter de facto ab Ecclesia nomen beneficii usurpatur, quia non est ius perpetuum percipiendi fructus, sed cum pensionario extinguitur; & ita tradit Gonzalez ad reg. cancell. gloss. 5. §. 5. Flamin. de rescript. lib. 1. quest. 10. num. 69. & lib. 2. quest. 13. à num. 11. & lib. 11. q. 4. num. 12. Azor. 2. part. lib. 3. cap. 5. quest. 2. & lib. 8. cap. 5. q. 4. & 5. Garcia 1. part. de benefic. cap. 5. num. 3. Suar. de relig. 1. 1. tract. 3. lib. 4. cap. 26. & cap. 25. num. 1. & 2. Idem quod dictum est de pensione, dicendum est de beneficiis manualibus ob contrariam rationem, deficere quidem à ratione beneficii communiter accepti, quia in beneficio non perpetuantur, tamen si in se perpetua sint: sic Nauar. cons. 9. de officio ordinar. & cons. 27. de prebendis. Gonzales ad reg. 8. cancell. gloss. 5. §. 6. n. 21. Petr. Gregor. de benefic. c. 1. num. 12. Ludovic. Gomez. de expectatiis num. 94. Staphileus de liter. gratia 9. forma expectatiarum num. 29. & alij Vicaria Episcopi, aut Parochi aliis rationibus à beneficio excluditur, & quia de se perpetua non est, & quia non confertur institutione, ut est ab omnibus receptum.

PUNCTUM II.

Quotuplex beneficium sit.

- 1 Multiplex est.
- 2 Aliud sæculare, aliud regulare, & quæ hæc sunt.
- 3 Aliud duplex, aliud simplex, & quolibet illorum explicatur.
- 4 Item est manuale, & non manuale.
- 5 Item est electivum, & collatum, seu mixtum.
- 6 An sub nomine beneficii in privilegiis, facultatibus, & dispensationibus supradicta omnia comprehendantur.
- 7 Sub nomine beneficii omnia comprehenduntur, exceptis manualibus.
- 8 In facultate conferendi omnia beneficia tam simplicia, quam duplicia continentur.
- 9 Excipiuntur beneficia collativa.
- 10 Quæ comprehenduntur sub mandato de providendo, & sub dispensatione.

1 Numerabo præcipuas beneficii divisiones, alias remitto videndas in Ioanne Selua tr. de benefic. part. 1. q. 2. Rebuff. in praxi. tit. quotuplex sit benefic. Azor. 2. part. lib. 3. cap. 1. quest. 4. Petr. Gregor. de benefic. cap. 10. & aliis referendis.

2 Primò beneficii divisio est in sæculare, & regulare. Colligitur hæc divisio ex cap. 1. sessio. 10. de reb. Eccles. non alien. & ex cap. cum de benefic. cap. cum singula. de prebendis. in 6. Regulare beneficium illud dicitur, quod Religiosis tantum conferendum est, quale est Abbatia, Prioratus, Canonicatus regularis, & alique parochiæ. Sæculare est, quod per sæculares regitur, & administratur: sic aliis relatis docent Azor. suprad. quest. 4. & lib. 4. cap. 26. q. 1. Lessius lib. 2. c. 34. dub. 2. Garcia tractat. de

benefic. 1. part. cap. 6. num. 12. Ut autem aliquod beneficium regulare dicatur, non sufficit, quod ad Regulares eius collatio, aut præfatio pertineat, neque quod ipsi Religiosi vitium sit: cum hæc omnia sæculari beneficio competere possint, sed necessariò requiritur, quod per Regulares administratur: sic aliis relatis docet Gonzalez ad reg. 8. Cancell. glossa 8. num. 38. Sanchez lib. 7. sum. cap. 29. num. 13. Dupliciter beneficium regulare constituitur. Primò ex fundatione, ut si fundatur beneficij statuat esse per Regulares administrandum: cui fundatori Episcopus consentire debet. Secundò fit regulare, si tempore quadrageni pacificè, & continuo per regulares administratus quia præscriptio obtinetur hæc qualitas, tamen si antea à sæcularibus fuerit administratum; ut expressè deciditur cap. cum de beneficio, de prebendis, in 6. Quoties autem non constat beneficium regulare esse, semper sæculare præsumitur. Tum quia Ecclesiæ favorabilis est; si quidem in illorum regimine, & administratione liberius procedit, Tum quia cathedram, & omnium beneficiorum radicem, nempe Pontificatum imitatur, qui beneficium sæculare est, sic multis relatis tradit Malcard. de probation. concl. 172. Thoni. Sanchi. lib. 7. cap. 29. num. 23. Garcia de benefic. 1. part. 6. num. 12. & 7. part. cap. 11. in prin. Tufchus concl. 54. lit. B. numer. 4. Gonzalez suprad. reg. 8. Cancell. glossa 7. num. 1. Barbosa de potest. Episc. 3. part. alleg. 87. num. 167. possessio autem ad iudicanda est secundum vitium statum, in quo beneficium vacavit: nam si vacavit per obitum persone regularis, regulare est censendum, è contra sæculare, si per obitum sæcularis: sic Sanchez, lib. 7. in decal. cap. 29. n. 18. Gonzalez ad reg. 8. Cancell. gloss. 7. num. 23. Barbosa dicta alleg. 57. num. 168. Garcia 7. part. capite 10. num. 34. Et ratio est, quia per statum præcedentem est beneficium in possessione constitutum. Ergo absque manifesta ratione ab illa remoueri non potest.

3 Secundò diuiditur beneficium tam sæculare, quam regulare in duplex, & simplex. Duplex beneficium est, quod est qualitate aliqua iuris affectum, nempe iurisdictionem aliqua in Clerum, vel administrationem rerum Ecclesiasticarum, vel locali aliqua præminentiam. Ex quo fit duplex esse genus beneficiorum duplicium. Primum est beneficium curam animarum habens, quod si absque vlla iurisdictione fuit externi, & iudicialis sit, qualia sunt omnia parochialia beneficia, quorum beneficiarius solum habet in foro externo potestatem, & iurisdictionem suis parochianis administrandi sacramenta. Dicitur beneficium curatum, si tamen ad iudicium habeat fori externi iurisdictionem, tamen si caret iurisdictione pro foro interno, & penitentiali, vocatur tale beneficium dignitas. At si omni iurisdictione caret, habet tamen rerum Ecclesiasticarum administrationem, tale beneficium officium nuncupatur; quod si nullam iurisdictionem, neque administrationem habet: obtinet tamen in conuento clericorum sedem eminentiorem, dicitur personatus. Quoties beneficia duplicia sunt quatuor, dignitas, officium, personatus, & simplex curatum. Reliqua autem beneficia aliquam ex his qualitatibus non habentia, simplicia dicuntur, quales sunt omnes canonicatus Ecclesiæ cathedralis, & collegiæ, nullam aliam qualitatem habentes, præter chori assistentiam, & altaris seruitium: in casu autem dubio beneficium non præsumitur duplex, sed simplex, quia qualitas non præsumitur nisi probetur: & tradit Cardinal. Tufc. lit. B. concl. 63. num. 4. Garcia de beneficiis. p. c. 6. num. 8.

4 Tertio dicitur beneficium in manuale, & non manuale. Manuale dicitur, quod pro voluntate conferentis tolli potest ex aliis causis quam à iure permissis. E contra non manuale est, quod semel collatum tolli non potest, nisi ex causis à iure concessis: sic glossa in Clem. etsi principalis verbo electio. de rescriptis. & Clem. quia regulares, de suspendenda negligent. prelat. sic Azor. 2. part. instit. moral. lib. 3. cap. 1. q. 4. §. quarto. In casu dubij beneficium præsumendum est perpetuum, & non temporale, quia perpetuas qualitas est beneficii propria.

5 Quarto diuiditur beneficium in electivum, & collatum, seu mixtum. Electivum est, quod ab aliquibus eligitur à superiore conferendum. Collatum est, quod nulla indiget electione, sed pro voluntate superiorum conferitur: mixtum quod nominante, seu designante patrono superiorem confert: sic aliis relatis docet Azor. suprad. q. 4. vers. sexto. Garcia de benefic. 1. part. cap. 6. num. 14. Quando autem aliqui ita eligent, ut eorum electio esset simul beneficii collatio, tale beneficium potius dicitur collatum, quam electivum, sic relatis Cardinal. Erasco, Felino, & aliis docet Garcia, de benefic. prima parte. capite sexto, num. 23. Nunquam tamen in dubio est præsumendum electivum, aut mixtum. Tum quia non est qualitas beneficii propria, sed extrinseca, & accidentalis. Tum quia prouisioni liberæ Episcoporum præiudicat.

Sed inquires, an sub nomine beneficii absolute sumpti in privilegiis, facultatibus & dispensationibus omnia beneficia tam simplicia, quam duplicia; tam regularia, quam sæcularia; tam manualia, quam non manualia; tam collativa, quam electiva comprehendantur?

7 Dicendum